

Spännande och trivsamt VM när 505-eliten samlades i Japan

När världsmästerskapet i 505 i höstas seglades ända borta i Japan var inte bara gräddan av världens ledande 'five'-seglare på plats – också "the King", Paul Elvström, hade rest till andra sidan jorden för att än en gång få segla i sin gamla favoritklass.

Segling bad en av de deltagande svenskarna att ge sin syn på detta intressanta 505-VM, allt ifrån förberedelser och sponsorjakt här hemma till regattan och resultaten borta i Japan. Här är Lars Stugemos rapport från OS-staden Enoshima.

VM hade i år inte lockat lika många deltagare som vanligt, mest beroende på att det är långt till Japan för alla seglare möjligen med undantag för de från Hong-Kong. Å andra sidan innehöll det 56 båtar starka fältet alla de bästa 505-seglarna, inklusive fem stycken tidigare världsmästare i klassen och diverse Europa och Pacific

Champions. De enda som saknades var väl ett par svenska båtar.

Australiensarna kom med 13 båtar, av vilka kanske tio stycken kunde komma bland de fem bästa. Europas gigant inom Five-klassen Peter Colclough var där, de bästa amerikanerna var där, de bästa fransmännen och de bästa danskarna. Dessutom var alltså "the King" – Paul

Elvström – speciellt inbjuden tillsammans med Danmarks OS-gäst i FD 1984, Jakob Bojsen-Möller.

Ett 505-VM i Japan, det låter ju väldigt lockande att få åka till ett annorlunda land på andra sidan jordklotet och tävla mot de bästa 505-seglarna i världen. Men tyvärr är det inte för seglare som för simmare bara att packa badbrallorna och sticka. Nej, man åker inte utan vidare med båt och alltihop till Japan, sjösätter och seglar i förhoppning om att det ska gå bra. Inför ett 505-VM, eller ett VM i vilken annan klass som helst, krävs det en hel del förberedelser och planering. Och ju längre bort desto mer arrangemang krävs det innan.

I Five-klassen seglas kvalen till EM och VM på våren, och kvalen bestod 1985 av fyra stycken tävlingar varav de tre bästa räknades. Vi, (Nicklas Philipsson/Lars Stugemo), var redan innan kvalen intresserade av att åka till Japan för VM, både därför att ett VM är kul att segla och för att det kanske inte är så ofta man får chansen att komma till Japan. Fast vi hade också bestämt att vi inte skulle åka om vi "riskerade att skämma ut oss".

När kvalen var över visade det sig att vi kom på tredje plats, och vi tyckte att det fanns anledning att lägga ned tid och jobb på att försöka få tag på sponsorer till resan.

Det visade sig att egentligen var endast en båt till intresserad, rutinerade Ebbe Rosén/Olle Wenrup som seglat 505 tillsammans i femton år. De var bla fyra vid VM förra året, och tvåa vid EM 1983.

Tillsammans med dem bildade vi vad vi kallade "Björnligan" och satte upp som målsättning att ta oss till Japan och att försöka placera oss bra där.

Ett projekt i sig själv blev transporten av båtar och övrig utrustning. Transportera båtar över jordklotet kan man göra på flera sätt. Ska man till Japan så är de enda realistiska alternativen att stoppa dem i en container och frakta dem till sjöss, eller att

Grindstarter tillämpades under VM-seglingarna i Japan. Här är det svenskarna Ebbe Rosén och Olle Wenrup som agerar "pathfinder", dvs går för babords halsar för om de startande båtarna.

Foto: Lasse Wingård

flyga båtarna. Vi bestämde oss för att försöka skaffa sponsorer för flygfrakt eftersom det innebar att vi skulle kunna träna ett par veckor till hemma innan vi måste frakta iväg båtarna.

SPONSORER

Ett annat projekt var pengar – resa och uppehälle kostar pengar – och från "officiellt" håll skulle inga större summor utgå. För att försöka lösa de här problemen satte vi igång och jagade sponsorer.

Att jaga sponsorer var i sig ett jättejobb som man kan skriva en massa om, och som jag tycker vi lärde oss mycket på. Här ska bara konstateras att nästan alla företag vi kontaktade var mycket vänliga och intresserade, men standardsvaret var: "Tyvärr är budgeten för sådana här projekt redan överskriden, men lycka till ändå."

Vi fick i alla fall napp hos ett par företag som ställde upp och hjälpte till att möjliggöra svenskt deltagande i Japan. De företag som ställde upp var Cargolux, Digital Equipment, Pharmacia samt SAAB i Japan.

Utän dessa sponsorer skulle aldrig ett svenskt 505-lag kunnat ställa upp vid VM i år, så de var verkligen till stor hjälp.

Det var lite grand om de "pappersmässiga" förberedelserna på hemmaplan. Naturligtvis måste man också förbereda sig på det väsentligaste (och roligaste), själva seglingen.

Vi seglade mycket, bla seglade bägge båtarna EM i England i juli, där blev förresten Krister Bergström/Jocke Pettersson tvåa och Kalle Nilsson/Janne Calvert trea – tyvärr kunde inte de åka till Japan av

olika skäl. Dessutom seglade vi Engelska Mästerskapen (114 st 505 – jag hade aldrig sett så många på en gång förut) i september och blev 2:a resp. 5:a.

Så när vi lämnade ifrån oss båtarna för transporten tyckte vi att vi var ganska väl förberedda på seglingsbiten.

Vi blev inkvarterade på ett japanskt hotell, mycket trevligt och bra. Golven i rummen var gjorda av bambu och ganska mjuka och man sov direkt på golvet på en madrass, inte i några sängar. Vi fick också varsin kimono och ett par tofflor; man gick inte med skor i korridorerna inte.

När OS gick i Tokyo 1964 gick seglingarna i just Enoshima, och då byggde man en jättehamn med en väl tilltagen uppläggningsplan. Nu var hela området fyllt av jollar, närmare bestämt 3000 st, och även om de flesta kanske inte var så aktiva var det ändå en stor aktivitet på klubben.

Förutom att det var mycket aktiviteter på klubben och mycket jollesegling så verkade klubben vara en träffpunkt för många som kom dit mest för att "kolla läget". Kanske någonting för oss i Sverige, en naturlig träffplats för jolleseglare från olika klasser.

Vilka var det då som skulle göra upp om världsmästartiteln?

KONKURRENTERNA

Från England kom det två båtar. En var Peter Colclough som vunnit EM tidigare på sommaren helt överlägset. Han är tidigare världsmästare i 505 tre gånger och är alltid mycket bra. Hans största styrka brukar vara undanvindarna där han kan segla upp sig från en köplats till tätposition, hur han nu bär sig åt. Den andra engelska båten var Chris Lewis/Andy Gray som vann Engelska Mästerskapen och efter det bestämde sig för att åka. Chris hade ordnat en flygtransport av båten till Japan men hade inte en aning om hur han skulle få hem båten. "I'll arrange it in some way."

Det australiensiska laget var det som al-

la pratade mest om. 1983 års världsmästare Kyrwood/Crick och det årets tvåa Bruniges/Gardiner samt regerande världsmästaren Blatchford/Woods var kanske de allra bästa av australiensarna. Men de hade många andra bra båtar också, Pete Hewson – Pacific Champion 1984, Peter Holmes – OS-seglare i 470 1980 för Australien, plus ett antal mer eller mindre okända och bra seglare.

Det unika med australiensarna är att de flesta kommer från samma ställe och seglar väldigt mycket mot varandra, på det viset har de lyckats få fram många bra 505-seglare.

Förhandstipsen gick ut på att någon av australiensarna skulle vinna och att amerikanare, engelsmän och Ebbe/Olle skulle göra upp om resten av platserna. Stormvarning var dock utfärdad för Elvström, speciellt i mellan och lätt väder.

Om Elvström är en levande legend så är han inte den enda. Från Frankrike kom Marcel Buffet, 63, pensionär och 505-seglar. Så varför köpa köl och staket vid 22?

FÖR-VM, PACIFIC CHAMPIONSHIPS

Ett VM föregås som regel av för-VM, och i år var för-VM dessutom Pacific Championships. Under ett för-VM försigår det en massa tassel, tassel och diverse konstigheter för att psyka konkurrenterna. Till "standard-psykningarna" hör att hissa upp konstiga segel eller nya master.

Pacific Championship bestod av fyra seglingar. Det blev två stycken i ganska lätt vind och två stycken i starkare vindar. Det skulle ha varit fem seglingar men den femte blåste inne, det blåste helt enkelt för mycket för att arrangörerna skulle våga släppa ut fältet.

En lite speciell sak att nämna är kanske att i 505 används alltid "Gate Start" vid stora mästerskap. En båt, haren, seglar för babord framför fältet och alla startar bakom haren för styrbord.

”Japanskan blev så glad att hon hoppade i vattnet.”

Gary Bruniges/Greg Gardiner vann Pacific Championships knappt före Pete Hewson/Alyn Ovenden och Dean Blatchford/Tom Woods, alla från Australien. Totalt Australiensisk dominans alltså, dessutom var ytterligare två Australiensare bland de tio bästa.

På fjärde plats kom Lewis/Gray och på femte Colclough/Barnes, bägge från England. Chris kände sig säker när det började blåsa men kunde ”parkera” ganska ordentligt när vinden lättade ur, sa han efteråt. Bäst av svenskarna blev Ebbe/Olle på 9:e plats, Nicke/Lars blev 19:e.

Vi hoppades att det skulle gå att förbättra placeringarna till VM. Bägge tyckte att vi gick ganska fort emellanåt men inte haft det där riktiga flytet.

MELLANDAGAR

Under de här dagarna rådde det en febril aktivitet bland deltagarna. De som hade lyckats bättre tog det lugnare, men skruvad för säkerhets skull lite grand de också.

Australiensarna drog omkring i flock och drack öl samtidigt som någon sprang omkring med en video-kamera och ”dokumenterade” hela härligheten. De tänkte väl dokumentera VM-segern ordentligt.

Amerikanarna klagade på mätningarna och språttade i sina segel som nitiskt kontrollerades av kunniga japanska mätmän.

Elvström är ett kapitel för sig. Han trimmade båten hela tiden, på utseglingen, mellan seglingarna, på land – aldrig riktigt nöjd. De här dagarna seglade han mycket, han gick ”Mege dålig, ingen pointing” under Pacifics, tyckte han. På land fick han skriva autografer på japanska småflickors tröjor. Eller låta sig bli fotograferad med japanska seglare medan det såg ut som de diskuterade riggens ansättning eller något annat viktigt, ”vänner emellan”.

VM!

Så skulle då äntligen VM börja. Vid båtarna rådde en nervös, sammanbiten stämning. Nu gällde det. Alla var tidigt nere vid sina båtar, kollade de sista ”psykregjorna” och irrade lite nervöst omkring.

Vädret var mycket blåsigt med spöregn och vind från nord, så de ”lokala fiskarna” tog hem spelet i alla fall. Normalt är det ingen som tycker om att rigga på båtarna när de regnar och blåser, men nu var det första köret på VM och dessutom var TV där och filmade, så det gick säkert lite lättare för de flesta...

1:A SEGLINGEN

Ute på banan var det 10–14 m/s och väldigt byigt. Starten sköts upp flera gånger och fältet kom inte iväg förrän på fjärde startförsöket pga att gummibåten som skulle vara gatebåt inte kunde hålla kursen i den kraftiga vinden. Många startade tidigt eftersom det var en japansk båt som var hare, och de brukar inte vara så snabba när det blåser.

Ebbe/Olle startade dock ganska sent och slog in mot land, vilket visade sig vara helt rätt. Inne under land seglade de mycket fort och kom upp till första märket i klar ledning. Efter kom en klunga med

Chris Lewis, Colclough, Elvström, Bruniges och Blatchford. Vid gippmärket ledde Ebbe/Olle men precis i gippen gick bombeslaget för kicken av i svetsen – det var den dagen det.

Resten av seglingen låg Blatchford, Bruniges och Wondolleck och kämpade om tätplatserna. Den byiga vinden gjorde det svårbedömt, men det lönade sig mest att gå ut på styrbordskanten. Seglingen vanns av Blatchford före Bruniges och Wondolleck, på 15:e kom Nicke/Lars. Synd på Ebbe/Olle, det höll på att bli en riktig svenskdag.

2:A SEGLINGEN

Nästa morgon var det precis samma väder som dagen innan. Nordlig vind, byigt och ökande på utseglingen. Dansken Jörgen Holm var hare och när han seglat för babord i två minuter lyfte det kraftigt för honom. Det innebar att alla som startat tidigt kunde slå till babord och låg då långt före de som precis startade och de som ännu inte startat.

Blatchford bedömde första kryssen perfekt, hittade rätt i vindspåren och rundade först med Wodolleck och Braun i akterspegeln. De nordliga vindarna, från landsvind, innebar mycket skiftiga förhållanden och vindstråk som kom och gick på banan. Det lönade sig att segla ”konservativt” i mitten, och slå in mot mitten så fort det såg bra ut.

Exakt samma båtar i topp i den andra seglingen som i den första. Blatchford, Wondolleck och Braun jagade varandra och ledningen skiftade många gånger under seglingen. Men bakifrån genom fältet kom Bruniges och vid målgången var Blatchford bara före Bruniges med en futtig decimeter. Det var så tätt att ingen visste vem som hade vunnit förrän sent på kvällen.

Nicke/Lars gjorde en godkänd första kryss och rundade upp kring 15:e plats, i mål blev de 11:a efter att som bäst ha legat 7:a efter slörarna. Ebbe/Olle seglade upp sig från ett dåligt utgångsläge och var 14:e båt i mål. Än så länge ingen svensk placering bland de tio bästa.

Regerande världsmästarna inledde med två spikar och imponerade med sin säkerhet. Lika mycket imponerade Bruniges som hela tiden seglade upp sig genom fältet och ända upp i täten.

3:E SEGLINGEN

Lite lättare vind men samma nordliga vindriktning och byiga, skiftiga förhållanden som tidigare.

Den här dagen bestämde Nicke/Lars sig för att starta tidigt. Det borde vara fördel i de vridande vindarna eftersom man då kunde ta de skift som kom ganska tätt. Till en början såg det lite svårt ut, det var problem att komma tillbaka för babord in mot fältet. Men så småningom gick det att slå och komma ovanför de flesta i fältet.

Vid första märket ledde Elvström som gått långt ut på babordskanten vid ett tillfälle mitt på kryssen och hittat ett bra spår. Tätt i hälarna var Blatchford och Nicke/Lars och därefter kom en klunga med ”de vanliga” – Braun, Wondolleck, Bruniges och Hamlin.

Elvström passerades ganska snabbt av klungan, han hade problem på undanvin-

darna men gick bra på kryssarna, och efter första varvet ledde Blatchford före Nicke/Lars. Tätt efter kom klungan med de övriga ”bra båtarna”. På andra kryssen gick Nicke/Lars en aning för mycket åt babordshället och passerades direkt av fem båtar; här fick man inte göra något misstag.

Den här seglingen var, som de tidigare, mycket intensiv och tät och placeringarna i toppen skiftade hela tiden. På sista kryssen ledde Bruniges före Blatchford och Wondolleck. Bruniges bevakade Blatchford, Wondolleck chansade lite och slog 100 meter längre ut åt styrbord. Där fick han ett litet motvrid och kunde slå upp mot mållinjen, gå före bägge de andra och vinna seglingen.

Nicke/Lars blev 8:a och Ebbe/Olle slutade på 15:e plats.

Efter halva VM ledde Blatchford/Woods före Bruniges/Gardiner och Wondolleck/Kuncl. Inga av dessa båtar hade någon placering sämre än trea. Samma båtar i topp hela tiden, kunde inga andra slå sig in?

Nicke/Lars låg på 10:e plats och var ganska nöjda så långt, Ebbe/Olle låg 26:a med en utgått inräknad och var inte lika nöjda.

4:E SEGLINGEN

Samma väder som vanligt både i styrka och riktning, faktiskt lite tröttsamt. Det skulle bli intressant att se vad som hände om förhållandena ändrade sig.

Pete Hewson, Australien, var hare och det visade sig vara en ”hit”. De båtar som rundade först var de som stått på för babord efter start och seglat längst in under land. Hewson rundade först före Aiko Saito, Japan.

Vid kryssmärket inträffade en incident mellan Wondolleck och Chris Lewis. När Wondolleck föll av för att runda träffade hans akter Chris båt så hårt att det blev ett stort hål i fören. Chris trodde inte att det var någon fara utan satte spinnaker som vanligt. Ganska snart märkte han att fören bara gick djupare och djupare i vattnet och tvingades ta bogsering in i hamn.

Den här kollisionen ledde till protestförhandling där Chris blev diskad för att han inte hade satt upp protestflaggan i tid, och Wondolleck blev diskad för att det var han som hade fel i rundningen. Bägge diskade alltså!

Seglingen vanns av Terry Kyrwood som verkligen kommit igång och seglade bra. Tvåa var, (som vanligt), Bruniges och trea blev Pete Hewson. Bara australiensare uppe varenda segling, nu kom Blatchford på 10:e plats men då var alltså Hewson uppe i topp istället. Dessutom var det en australiensisk båt som hade fyra 7:e platser! Ebbe/Olle fick ihop det lite bättre nu och blev 8:a, men Nicke/Lars gjorde en okoncentrerad segling och blev 17:e.

På kvällen hade arrangörerna hyrt en hel restaurang för VM-deltagarna och alla funktionärer. Det enda seglarna behövde göra var att bestämma sig för vad de ville äta, det var bara att beställa vad som helst. Till det bjöds det traditionella risbrännvinet saké. Behöver man säga att det blir en bra fest när festdeltagarna har en hel restaurang till fritt förfogande?

5:E SEGLINGEN

Vindriktningen var samma som vanligt,

Uppställning för familjealbumet; 505-seglare och hotellpersonal i väst-östlig förening. Från vänster Olle Wenrup, Nicklas Philipsson och Ebbe Rosén. Bakom kameran fjärde svensken Lars Stugemo.

Målgång under VM, där Rosén & Wenrup går in som 8:a precis före den bästa japanska båten, som senare slutade tia totalt. Foto: Lasse Wingård

Trefaldige världsmästaren Peter Colclough från England intervjuas av japansk TV, som hade stor bevakning av VM-seglingarna. Foto: Lars Stugemo

Tack för den här gången – sayonara!

men nu var det betydligt mindre vind – 3–5 m/s. Intressant att se vad som skulle hända. Vi svenskar var ganska förhoppningsfulla, för bägge tyckte att vi gick fort när det lättade ur, åtminstone hade vi gjort det på Pacifics. Svårbedömt läge, skulle man starta tidigt och försöka ta skiften eller starta senare och segla mer på styrbordskanten som verkat löna sig de flesta gångerna?

Först ur grinden var Elvström som nu verkligen visade var skåpet skulle stå. När Nicke/Lars startade låg Elvström 100 m direkt i lovart... och det såg mörkt ut för de som startat sent, däribland bägge svenska båtarna. Först runt märket var återigen "the King" följd av Bruniges och Colclough. Nicke/Lars rundade som 5:a och Ebbe/Olle lite längre ned.

Colclough och Bruniges seglade om Elvström nästan direkt på första slören. Dessa två hade sedan sitt eget race runt banan och ledningen skiftade flera gånger. På sista kryssen lyckades Colclough utnyttja skiften lite bättre och kunde därmed vinna före Bruniges som därmed tog sin 5:e raka andraplats! Elvström gjorde sin bästa segling och tog tredjeplatsen, han var mycket nöjd med det sade han. Nicke/Lars låg hela seglingen kring femteplats och slutade som 6:a, Ebbe/Olle blev 10:a och skulle därmed vara hare i sista seglingen.

I och med att Blatchford/Woods kom 5:a så var Bruniges/Gardiner klara världsmästare trots att det återstod en segling.

6:E SEGLINGEN

På första kryssen vred vinden 25 grader åt babord så när de som startat först slog till babord såg de haren, Ebbe/Olle, i stor-segelrutan.

Det blev en svår segling där vinden vred kraftigt åt ett håll för att efter ungefär tjugominuter vrida lika mycket åt andra hållet. Men, de som är duktiga vet hur man ska göra och är uppe i toppen i alla fall.

Nu vanns seglingen av Peter Colclough som alltså gjorde en stark slutspurt och vann de två sista seglingarna. I och med det blev han trea. På andra plats kom en helt okänd japanska, hon blev så glad att hon hoppade i vattnet efter målgång. Trea blev Aiko Saito, Japan, och därmed blev hon 10:a totalt och den första japanska båten bland de tio bästa i "modern tid".

Bruniges var med trots att han var klar världsmästare. Han gjorde sin sämsta segling och blev "bara" 6:a. Ebbe/Olle som var hopplöst efter redan vid första märket blev 11:a och Nicke/Lars inte bättre än 26:a.

Ny världsmästare: Gary Bruniges/Greg Gardiner som vann med 15 poäng före Blatchford/Woods. På tredje plats kom så Peter Colclough/Harold Barnes och på fjärde Terry Kyrwood/Reg Crick. Peter Colclough var klart nöjd efter att ha vunnit de två sista seglingarna: "Det känns skönt att veta att de (australiensarna) inte är helt oslagbara i alla fall. Jag kommer igen nästa år i Frankrike.

VAD HÄNDE EGENTLIGEN?

Hur kommer det då sig att ett land så totalt kan dominera en klass som Australien faktiskt gör idag? Har de bättre material, var det "deras förhållanden", eller vad beror det på?

Om man börjar med att titta på deras skrov så har de alla australiensiska båtar byggda av Terry Kyrwood. Båtarna är byggda med balsasandwich, och verkar OK. Men jag tycker inte att deras båtar verkar bättre än de båtar vi i Sverige använder, och de är definitivt inte lika styva som de amerikanska epoxy/kevlar båtarna. Tvärtom verkar vissa detaljer som centerbords-trumman och mastföt lite suspekta, helt enkelt inte riktigt "ingenjörsmässiga".

Jag tror att om vi i Sverige skulle använda Kyrwood-båtar skulle de inte hålla lika länge som de båtar vi har idag pga att vi seglar med betydligt hårdare riggsplänning än vad australiensarna gör.

Vad som däremot kanske kan vara en bidragande orsak är riggarna. Australiensarna seglar med en helt annorlunda rigg mot vad vi gör. De har mjuka master med bukiga segel som kräver mycket förböj på masterna. De använder betydligt mindre riggsplänning än vad som har varit vanligt; Blatchford påstod att när det började blåsa så hängde lävanten och slängde och ibland kunde to m lovartsvantet slacka när de seglade in i en stor våg. Nästan ingen av australiensarna kunde reglera spänningen i vanten under segling, de hade bara en enkel hävarm till förstaget som de släppte på ju mer det blåste.

Det innebär att de australiensiska riggarna är extremt bakåtlutade, och att ju mer det blåser desto lösare riggsplänning får de eftersom de släpper av förstaget. Spänningen i förstaget brukar man ju generellt sett vilja ha hårdare ju mer det blåser för att kunna ta höjd, men det verkade inte som om australiensarna hade några problem med höjden. Kanske kompenserar förstagsplänningen av att de klickar extremt mycket när det blåser; vanligtvis går bommen ca två centimeter över sidotankarna i hårdvind.

MENTALITET

De flesta av de som var på VM kom ifrån samma ställe, Lake McQuarie, i Australien. Varje helg träffas de och seglar i stora fält mot varandra. Med bla tre stycken världsmästare i klubben kan de ju ha ett VM varje helg! De har ingen aning om hur båtarna är trimmade om man frågar efter tex olika mått, utan de seglar på känsla.

Pete Hewson hävdade också att de "inte håller på och bråkar om varena cm² på sjön vid märkesrundningar osv. Det blir bara en massa protester av det. Istället försöker vi segla om varandra genom att koncentrera oss på att segla så fort som möjligt och driva båtarna maximalt hela tiden". Han menade också att de kände varandra väldigt väl, att alla hjälpte varandra och att det var många båtar som gick exakt lika fort. "Han som vinner är den som seglar bäst, och den här veckan var det Gary".

Sammanfattningsvis så tycker vi att det var ett fantastiskt VM, och hela resan var naturligtvis en upplevelse. Arrangörerna hade gjort ett jättejobb och genomförde helt perfekta arrangemang såväl på sjön som på land, inte minst den sociala delen var välorganiserad.

Detta tillsammans med täta och spännande seglingar mot duktiga seglare gjorde att man kommer att minnas Japan-VM som ett mycket bra VM.

Att vi dessutom hann se lite av Japan gjorde inte det hela sämre.

